

Cjelodnevna nastava za male građane ili male poslušnike i nasilnike (2)

Autor/ica Saša Radusin Objavljeno: 24. studenog 2023.

Tema: građanski odgoj HDZ Kakva nam cjelodnevna škola treba

Foto: srednja.hr

Prijave pravobraniteljici za djecu u 2022. godini ukazuju na činjenicu kako se najveći broj prijavljenih slučajeva nasilja odnosi na vršnjačko nasilje te da su nasilja koja se ponavljaju najčešća kod one djece koja pokazuju rizike u razvoju, odnosno prema djeci koja se zbog neke osobine ili više njih razlikuju od većine.

Istraživanja u Hrvatskoj, nadalje, pokazala su kako su dječaci češće počinitelji nasilja od djevojčica.

Kad je u pitanju vrsta nasilja, dječaci češće sudjeluju u fizičkom, a djevojčice u verbalnom nasilju. Najčešće se prijavljuje fizičko nasilje, zatim prijetnje, uzimanje stvari, širenje glasina i izrugivanje. Također, **sve je više prijava online nasilja**, poput širenja glasina ili izoliranja u Whatsapp grupama.

Zašto pored 3000 vjeroučitelja u školama imamo stalan porast nasilja među školarcima?

Nasilje prema slabijima, drugima i drugačijima kojima sve više svjedočimo i u našem stvarnom ili medijskom okruženju tako se iz društva odraslih donekle preselilo i među one mlađe građane, a prema statistikama, zadnjih godina ponovo je **u dramatičnom porastu**. No, naše škole nemaju samo problem s vlastima koje **ništa ne čine po pitanju uvođenja Građanskog odgoja u škole i osvještavanju pogubnih posljedica nasilnog ponašanja**.

Naše škole vrlo često nemaju više čak niti psihologe koji bi mogli prvi prepoznati nasilje i uzroke nasilja u određenoj školskoj zajednici te ih svojim radom prevenirati. Psihologe smo zadnjih godina polako zamijenili vjeroučiteljima i danas tek svaka druga škola u Hrvatskoj ima psihologa. Istovremeno, Hrvatska je država u osnovnim i srednjim školama zaposlila preko 3000 vjeroučitelja što **u prosjeku daje 2-3 vjeroučitelja po školi (!)**.

Izgleda da katolički vjeronauk - kojem su naša djeca daleko izloženija nego, primjerice, razgovoru sa školskim psihologom ili, pak, predmetima Etike ili Građanskog odgoja - ipak nije dovoljan za sprečavanje nasilja među vršnjacima. Dapače, sa svojim idejama o ateistima kao egoistima **priručnici za vjeronauk u našim školama, čini se, ne doprinose stvaranju solidarnosti i zajedništva u školama**.

Rečenica iz priručnika za vjeronauk: "Egoisti su, to je svatko ponekad doživio, prilično nesimpatični ljudi. **Egoisti su logično ateisti** – jer je jasno da se u njihovu sliku svijeta ne uklapa nitko tko je veći, ljepši, pametniji, svetiji ili dostojniji poštovanja od njih samih", dio je teksta iz YOUCAT-a – Priručnika za krizmanike, namijenjenog osnovcima i srednjoškolcima, koji je prošlih godina izazvao dosta teških riječi između vjernika i ateista.

Vijeće Europe želi razvijanje kritičkog mišljenja u školama diljem EU

Takvi se primjeri iz godine u godinu ponavljaju u nekim školskim knjigama i nastavnim procesima i oni svakako ne doprinose razumijevanju kompleksnosti društva, tako da ne treba čuditi što osim šaka mladi danas koriste i vlastiti urin kako bi izrazili neslaganje s primjerice **spomenikom Miljenka Smoje**, pokojnog legendarnog splitskog pisca, novinara i duhovitog kritičara svih sistema na ovim prostorima, a koji je valjda vremenom postao još opasniji za nedodirljivost ovdašnjih tzv. elita i svakako preliberalan za današnju mladež odgojenu na zanimljivim idejama o "ateističkom egoizmu" i slično.

Dok se Hrvatska muči s pokušajima uređenja društva mladih, a još više, čini se, društva onih odraslih, na Ministarskoj konferenciji Vijeća Europe u Strasbourgu donesena je **prva Strategija obrazovanja Vijeća Europe 2030.** pod naslovom "Učenici prije svega – obrazovanje za sadašnja i buduća demokratska društva".

Riječ je ne samo o prvoj strategiji Vijeća Europe u području obrazovanja, već je ona posebna i zato što je holistička, obuhvaća cijelu vertikalu od vrtića do visokog obrazovanja, uključujući i sve neformalne oblike obrazovanja ili cjeloživotnog učenja.

Temeljna ideja je da se u svim segmentima obrazovanja, **kontinuirano treba kultivirati kritičko mišljenje, kompetencije za građansku participaciju, uvažavanje ljudskih prava i stvaranje prostora socijalne pravednosti** kako bi se kod djece razvile univerzalne vrijednosti i kompetencije za socijalno odgovorno građanstvo.

Obrazovanje – ključna točka očuvanja demokracije

Zanimljivo je da se obrazovanje po prvi put ističe kao ključna točka očuvanja demokracije što za samu Europu predstavlja veliki iskorak. Europa je ovim dokumentom prepoznala potencijal obrazovanja da transformira društvo i preokrene silazni trend demokratskih procesa.

Već je neko vrijeme prisutan snažan konsenzus članica EU da je situacija alarmantna, već više od desetljeća kontinuirano opada razina demokratskih procesa u korist autokratskih tendencija povezanih s populizmom koji nije demokratski, već je masovna podrška kršenju ljudskih prava i vladavina zakona.

Proces je dodatno ubrzan multiplicirajućim učinkom kriza i disruptivnim utjecajem tehnološke transformacije.

S obzirom na **urušavanje demokratskih procesa**, te činjenicu da postoji snažan konsenzus unutar EU da nam građanski odgoj i obrazovanje trebaju, rezolucija sadržava poziv na stvaranje "Europskog prostora građanskog obrazovanja" koje bi kroz alate oko kojih postoji konsenzus mogli podići razinu kompetencija za sudjelovanje u demokratskim procesima.

Iz svega navedenog vidi se nužnost i odlučnost čitave Europe za uvođenje Građanskog odgoja. Hoće li HDZ na čelu s navodno iznimno proeuropski orijentiranim predsjednikom Vlade ostati, zapravo, **posljednji bastion retrogradnih obrazovnih ideja**, ukočen i zamrznut zbog straha od suvremenih obrazovnih tendencija i vrijednosti koje promiče građansko obrazovanje.

Građanski odgoj ili bujice mržnje na ulicama

Hoće li premijer **Andrej Plenković** kao neprikosnoveni demokratski lider koji gotovo svaki dan proziva oporbu da je "proruska, proputinovska, nazadnjačka", zapravo na kraju dana ostati jedan od rijetkih europskih lidera koji se prestrašio Građanskog odgoja jer njegovoj stranci i svjetonazoru njegovih birača donosi, eto, "zastrašujuće" promjene koje bi djecu vodile kritičkom razmišljanju.

U svakom slučaju, predsjednik Vlade i cjelokupni HDZ sa svojim partnerima još uvijek imaju šansu promijeniti Hrvatsku i njezin obrazovni sustav nabolje, ako od lokalne do nacionalne razine počnu donositi dalekosežne i proeuropske odluke vezane za obrazovni sustav u Hrvatskoj, odnosno uvođenje poučavanja građanskih vrijednosti nenasilja i tolerancije, razumijevanja i prihvaćanja drugih i drugačijih u naše škole. Građanski odgoj treba biti dio školske reforme u Hrvatskoj i jedan od najvažnijih cjelina unutar Programa cjelodnevne nastave koji je ove jeseni eksperimentalno krenuo u velikom broju hrvatskih škola.

U suprotnom gledat ćemo, vjerojatno, sve češće zastave zločinačkih tvorevina na našim stadionima i ulicama, slušati bujice mržnje na tribinama, dok će dio mladih i ekstremnijih pripadnika našeg društva vrijeđati ili čak i premlaćivati svoje vršnjake zbog drugačije boje kože, govora, ponašanja, imena, vjere itd.

Na HDZ-u je da se sam opredijeli ili za vrijednosti koje poučava Građanski odgoj i obrazovanje kako to od svojih članica zahtjeva i samo Vijeće Europe **ili za društvo iz srednjeg vijeka** koje isključuje, mrzi ili proganja druge i drugačije.

** Članak je peti dio autorske teme "Kakva nam cjelodnevna škola treba" i objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije.*